

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 listopada 2019r. w Suwałkach

sprawy **K. F.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

przy udziale uczestniczki E. F.

o ustalenie

w związku z odwołaniem K. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 20 lutego 2019 r. znak (...)

1. **zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że:**

a. **E. F. u płatnika składek K. F. nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą;**

b. **E. F. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu jako pracownik u płatnika składek K. F. prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą.**

2. **Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz K. F. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 20.02.2019r. stwierdził, że E. F. u płatnika składek K. F. podlegała od 01.07.2003r. obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność, natomiast od 01.07.2003r. nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, jako pracownik.

W uzasadnieniu wskazał, że K. F. zgłosił do ubezpieczeń społecznych E. F. jako pracownika, na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy od 01.07.2003r. Inspektorat ZUS w dniu 09.01.2019r. wszczął jednak postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia dla E. F. braku obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym w okresie od 01.07.2003r. jako pracownik u płatnika składek i obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym w okresie od 01.07.2003r. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą. Organ rentowy wskazywał na bezsporny fakt istnienia małżeństwa między stronami w spornym okresie, tj. od 01.07.2003r. Strony nie powoływały żadnego dokumentu, który stwierdziłby rozwód lub separację między nimi jako małżonkami. Zasadniczym natomiast elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest szeroko rozumiane podporządkowanie pracownika w procesie świadczenia pracy. Pracowniczego podporządkowania nie sposób zaś pogodzić z równouprawnieniem małżonków. Wprawdzie w powszechnym ustawodawstwie pracy nie ma przepisu wykluczającego bezpośrednio pracownicze podporządkowanie między małżonkami, ale z reguły zakaz taki formułują przepisy pragmatyk pracowniczych. Nie są praktykowane sytuacje, w których jedno z małżonków pozostaje w stosunku nadrzędności służbowej wobec drugiego.

Organ rentowy wskazywał również, że posiadanie różnych adresów zamieszkiwania nie może przesądzać o tym, że małżonkowie nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. Już bowiem sam fakt zawarcia związku małżeńskiego powoduje, że oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swoich sił i możliwości zarobkowych - przyczynić się do zaspokojenia potrzeb rodziny. Obowiązek ten, jako wynikający z przepisu bezwzględnie obowiązującego, powstaje z chwilą zawarcia małżeństwa i gaśnie z chwilą jego ustania, orzeczenia separacji lub unieważnienia. Zatem istota związku małżeńskiego opiera się na prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego. Zawarcie małżeństwa pociąga też za sobą skutki prawne, które prowadzą do powstania stosunków rodzinno-prawnych, z których wynika także uprawnienie do zamieszkiwania w lokalu należącym do współmałżonka. Ponadto małżonek przedsiębiorcy, który stale współdziała przy prowadzeniu działalności gospodarczej również za pośrednictwem zawartej umowy o pracę, niezależnie od faktu posiadania innego niż przedsiębiorca adresu zamieszkania, zobowiązany jest podlegać ubezpieczeniom społecznym, jako osoba współpracująca, a nie pracownik.

Odwołanie od tej decyzji złożył K. F. domagając się jej zmiany i ustalenia, że E. F. od 01.07.2003r. podlega ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako jego pracownik, który został zatrudniony na stanowisku do spraw obsługi klienta. Do nawiązania stosunku pracy doszło w celach zarobkowych i od tego czasu E. F. w zamian za wykonywaną pracę otrzymuje wynagrodzenie. Ponadto podlega służbowo K. C. (1), która nadzoruje jej pracę. Potwierdził, że E. F. pozostaje z nim w związku małżeńskim od 8.06.1991r., jednak od 26.01.1999r. pomiędzy nimi ustanowiono rozdzielność majątkową. Od 1.07.2003r. nie prowadzą też wspólnego gospodarstwa domowego, nie zamieszkują razem, nie posiadają wspólnego budżetu domowego, rozliczają się osobno w Urzędzie Skarbowym. E. F. zameldowana jest na pobyt stały w E. przy ulicy (...), zaś on jest zameldowany na pobyt stały przy ul. (...) w E..

W uzasadnieniu odwołania powołał się m.in. na postanowienie Sądu Najwyższego z 14.11.2018r. sygn. III UK 17/18 zawierające ugruntowaną wykładnię art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tą wykładnią cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności” w rozumieniu tego przepisu są występujące łącznie: a) istotny dla działalności gospodarczej ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego; muszą pozostawać w bezpośrednim związku z przedmiotem podjętej działalności oraz muszą charakteryzować się pewną systematycznością, stabilnością i zorganizowaniem; b) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót. Powołał się też na wyrok WSA w Krakowie z 13.02.2017r. III SA/Kr 1347/16, w którym wskazano, że współpraca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą jest czym innym niż wykonywanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Współpracy, o której mowa, nie cechuje wzajemność wykonywanych czynności za otrzymywane wynagrodzenie.

E. F. otrzymuje zaś wynagrodzenie za wykonywaną pracę od przedsiębiorstwa (...), które zatrudnia 44 osoby, a przedmiotem jego działalności są przewozy osób w transporcie krajowym oraz międzynarodowym, mechanika pojazdowa i działalność hotelarska. W przedsiębiorstwie jest zatrudniony dyrektor - K. C. (2), która zajmuje się

bezpośrednim nadzorem nad pracownikami, w tym E. F. oraz bieżącą działalnością przedsiębiorstwa (...). E. F. zajmuje stanowisko związane z obsługą klienta i jest jedną z kilku osób wykonujących te zadania. Nie zajmuje się innymi obowiązkami, w szczególności związanymi z bieżącym prowadzeniem i zarządem przedsiębiorstwa. Ponadto E. i K. F. nie pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym od 1.07.2003r.

Wskazując na powyższe ponad wszelką wątpliwość uważał, że ustalenie, iż E. F. u niego jako płatnika składek K. F. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, wypadkowym jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność od 01.07.2003r. i nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu jako pracownik od 01.07.2003r., jest wadliwe. Pozostaje to bowiem w sprzeczności ze stanem faktycznym oraz narusza przepisy art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wobec faktu że E. i K. F. nie pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, ani nie współpracują przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Zatem nie jest wobec nich spełniona przesłanka z art. 8 ust. 11 o systemie ubezpieczeń społecznych.

Uczestniczka postępowaniami E. F. poparła stanowisko odwołującego się w całości.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za uzasadnione.

Na wstępie należy wskazać, iż zgodnie z art. 8 ust. 2 i 11 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. dz. U. z 2019r. poz. 300 ze zm.), za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, natomiast jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

Stosownie zaś do art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami współpracującymi z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność.

W sprawie niewątpliwym jest, że płatnik składek K. F. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 25.02.1991r., a jej przeważającym zakresem działalności jest konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli. Świadczy również usługi hotelarskie i transportowe. Od 08.06.1991r. z E. F. pozostaje w związku małżeńskim. Nie posiada orzeczenia o separacji, jednak od 26.01.1999r. pozostaje z żoną w reżimie rozdzielenia majątkowej, zgodnie z umową majątkową, zawartą przed notariuszem.

W oparciu natomiast o zeznania świadków K. C. (1) (córki małżonków F.) i M. C. (przyjaciółki E. F. mieszkającej w sąsiedztwie) oraz twierdzenia samych K. F. i E. F. winno być też niewątpliwym, że małżonkowie F. od wielu lat pozostają w faktycznej separacji, nie utrzymują ze sobą kontaktów, oprócz zawodowych – i to też bardzo sporadycznie i jeżeli zachodzi taka potrzeba. Nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego, ich interesy i finanse są niezależne od siebie, zamieszkują również oddzielnie. Rozliczeń z Urzędem Skarbowym również dokonują indywidualnie. Do pełnej separacji między małżonkami doszło po urodzeniu ostatniej córki stron, która aktualnie ma 21 lat. Małżonkowie na tyle poważnie poróżnili się ze sobą, że doszło do ich definitywnego rozstania. E. F. wyprowadziła się i od tego czasu nie nastąpiło nawiązanie więzi małżeńskiej między nimi na żadnym poziomie. Świadek K. C. (1) wyraziła opinię, że do formalnego rozwodu między jej rodzicami nie doszło z uwagi na podejście matki do wiary. Nie zmienia to faktu, że małżonkowie F. od ponad 20 lat nie pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym. Powyższy fakt, zdaniem Sądu, został przez odwołującego się wykazany w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości. W bezpośrednim przesłuchaniu Sąd uznał, że nie ulega żadnym wątpliwości, że między nim a jego żoną ustało pożycie

małżeńskie, a brak wspólności gospodarczej jest faktem istniejącym, ponad wszelką wątpliwość. Brak tej więzi potwierdzają nie tylko „relacje” między małżonkami, a raczej ich brak, ale również to, że od 1999r. pozostają w rozdzielnosci majątkowej. O ile członkom rodziny można byłoby jeszcze odmówić wiary, o tyle osobie spoza rodziny M. C. trudno byłoby to uczynić.

W tych stanie faktycznym należało uznać, że od ponad 20 lat małżonkowie F. nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego, mimo że formalnie nadal są małżeństwem. Prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego, poza wspólnym zamieszkaniem obejmuje stały udział i wzajemną ścisłą współpracę w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu czy też wspólne zaspokajanie potrzeb życiowych. W przypadku małżonków F. takie zależności nie występują od ponad 20 lat i jest to stan niezmienny.

W sprawie bezspornym było, że od 01.07.2003r. małżonków F. łączy umowa o pracę. Na jej podstawie E. F. jest zatrudniona przez K. F. na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, za minimalnym wynagrodzeniem obowiązującym w poszczególnych latach jego obowiązywania, na stanowisku do spraw obsługi klienta w hostelu. Dochód tymczasem generowany z tytułu usług hotelarskich – jak wskazał K. F. - to ok. 5% całego dochodu firmy. Podstawą działalności K. F. stanowią usługi transportowe i przewóz osób. Nie można zatem uznać, że praca E. F. na rzecz K. F. prowadzącego działalność gospodarczą, była na tyle istotna, aby mogła świadczyć o jej współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności męża od 01.07.2003r. Pojęcie „współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej”, o której mowa w art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie zostało zdefiniowane w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Było natomiast przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku 06.01.2009r. sygn. II UK 134/08 wyjaśnił, że cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy działalności gospodarczej” są występujące łącznie: a) istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego, b) bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej, c) stabilność i zorganizowanie oraz d) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24.07.2009r. sygn. I UK 51/09; z dnia 23.04.2010r. sygn. II UK 315/09; z dnia 20.05.2008r. sygn. II UK 286/07).

Stanowisko zajmowane przez E. F., przez cały okres trwania umowy o pracę, było stanowiskiem „szeregowym”, bez wpływu na kierunek działania firmy, jej funkcjonowanie czy też osiągnięte dochody. Początkowo jej przełożonym był pracodawca K. F. – pracodawca i jednocześnie właściciel firmy. Od kilku lat K. F. sukcesywnie wprowadza w arkana działania firmy swoją córkę – K. C. (1). Pracę zaczynała jako „zwykły” pracownik, jakim niezmiennie od lat jest E. F., jednak z czasem zostały jej powierzone większe zadania i kompetencje. K. F. nadal pełni podstawą i najważniejszą funkcję w firmie, to od jego decyzji zależy kierunek działania firmy, zatrudnienie czy zwalnianie pracowników etc. , ale córka pełni już nieformalną funkcję dyrektora firmy. Podlega jej również E. F. – matka.

Ustalenia te utwierdziły Sąd co do statusu prawnego E. F. w firmie jej męża. Jest ona bowiem zatrudniona jako pracownik, gdyż swoje obowiązki wykonuje w określonym miejscu, czasie i pod kierownictwem pracodawcy. Fakt, że formalnie pozostaje w związku małżeńskim z K. F. nie może skutkować automatycznym pozbawieniem jej statusu pracownika, który jej przysługuje.

Nadmienić należy , że od 2003r. status pracownika po stronie E. F. nie budził zastrzeżeń ze strony organu rentowego. Oczywiście, w przypadku wystąpienia okoliczności, które dają podstawy do kwestionowania statusu ubezpieczeniowego wymaga podjęcia od organu rentowego konkretnych kroków, zgodnych z przepisami. W tym przypadku trudno doszukać się wystąpienia takich okoliczności, które wymagały podjęcia przez organ rentowy po kilkunastu latach, tak diametralnej zmiany oceny statusu prawnego E. F..

Mając powyższe na uwadze należało na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc zmienić zaskarżoną decyzję i ustalić, że E. F. u płatnika składek K. F. nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą (ppkt a pkt 1 wyroku) i, że E. F. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu jako pracownik u płatnika składek K. F. prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą (ppkt b pkt 1 wyroku).

O kosztach Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 §1 i §3 kpc w zw. z art. 99 kpc i w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 265 ze zm). Organ rentowy przegrał sprawę i stąd obowiązany jest uiścić koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika radcy prawnego odwołującego się we wskazanej przepisami wysokości 180zł.

PW/mt